

FÉLELEMÚZÓ-ÖRÖMHOZÓ ANGYAL*

Lk 2,10-11

A karácsonyi nagy örömet, Jézus megszületésének örömhírét - Lukács evangéliuma szerint - az Úr angyala adta tudtul a megijedt pásztoroknak: „ne féljete, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz: Üdvözítő született ma nektek, az Úr Krisztus, a Dávid városában”. Azóta e nagy örömnép, a karácsony „elképzелhetetlen” angyal nélkül. Mennyből az angyal, eljött hozzátok - éneklük ártatlan, tisztaszívú gyermekek ma is, abban a boldog bizonyosságban, hogy a ragyogó karácsonyfát, minden édességével, ajándékával, mennybéli angyal hozza nekik, s mily nagy öröm tölti el hevesen dobogó gyermekszívüket.

Valahogy így voltunk mi is a gondtalan, örömteli gyermekkor öln, s ha tova is tűnt az a boldog idő, nagy örömet feledni nem lehet soha. Sőt, ha van bennünk ma is gyermeki ártatlanság, tisztaság, őszinteség, akkor karácsony közeledtével felnőt fejjel is önfeledten ismétелgetjük az ének szavait: Ó, de tiszta angyalszárnyak, / a gyermekek visszavárnak, / akkor is, ha öregednek már....Milyen jó ma is gyermekeinkkel együtt, gyermekként várni az angyalt, s milyen nagy hibát követ el az, aki ezt az ártatlan, tiszta angyalhitet durva kézzel, meggondolatlanul összetöri, fájó sebet ejtve ezáltal örvendező gyermeki lelkekben, szíveken.

Ezt az ártatlan angyalhitet próbálták lerombolni egy nyolc éves kislány lelkében is, száz évvel ezelőt, saját barátnői. Mire ő levelet írt egy New-York-i lapnak, s levelében barátnőire panaszkodva, akik azt állították: nincs angyal, megkérdezte a szerkesztőt: Mi az igazság? Van-e, létezik-e angyal? A szerkesztő nehéz feladatot kapott, de a kérdésre gyönyörűen válaszolt, mely válasz azóta világhírűvé lett. Többek között ezeket írta: „Virginia - így hívták a kislányt -, barátnőidnek nincs igaza. Ők valami lelki bajban szenvednek, amely, ha most nem is, később fájdalommal jár. Ezt a bajt mi, felnőttek, mindenáron kételkedniakárásnak, hitelenségnek, érdesszívűségnek szoktuk nevezni. A te barátnőd, és azok, akik velük ezekről beszélnek azt hiszik: úgy okos, ha csak azt tartják valósnak, amit saját szemükkel láthatnak, saját kezükkel megfoghatnak - és nem tudják, nem érzik, hogy ez mennyire kevés. /.../ Igen, Virginia, létezik angyal! Olyan biztosan, mint ahogy van emberi melegség és boldogság, mint ahogy van szeretet és jóság, amit szemünkkel nem láthatunk, kezünkkel meg nem foghatunk. De érzed, hogy van, mert szépséget, örömet hoz életedbe. Milyen szomorú lenne ez a világ, kicsi Virginia, angyalok nélkül! Milyen szomorú lenne, ha a gyermekek nem kapnának ajándékot, ha nem lennének tündérmesék, ha nem

* Az E. K. Tanács által meghirdetett beszédpályázat díjnyertes beszéde

lennének dalok és versek, ha nem születnének szép történetek. Csak emberek lennének, akik soha nem játszottak, soha nem nevettek. /.../ Senki sem tudja megmagyarázni, hogy egy felcsendülő melódia, egy szép vers, egy virág illata, vagy a hold ezüst fénye miért tölti el valami megmagyarázhatatlan boldogsággal egy-egy ember szívét. Vagy miért vannak a gyermekek, felnőttek között; ha ritkán is, olyan emberek, akik lelki szegények, ha megfoghatatlan dolgokról, érzelmekről van szó. Akik elől láthatatlan világunkat olyan fátyol takarja el, amelyet a legerősebb ember, s még a világ legerősebb embereinek közös ereje sem tud széttépni. Ezt a fátylat egyedül a hit és a szeretet tudja fellebbenteni, s a mögötte rejlő pompázó szépségeket meglátni. És az angyal? Hála Istennek, az angyal, kis Virginiám, van és lesz. Ezer évig, tízszer tízezer évig, mindaddig, amíg az ember él a földön, hogy örömmel töltse meg gyermekek és felnőttek szívét.” (Francis Pharcellus Church)

Igen, van és lesz angyal, mindaddig, amíg tiszta örömet, melegséget és boldogságot szülő szeretet és jóság lakik az emberi szívekben! Ilyen emberarcú, szerető szívű angyalokat láthatunk karácsonykor, ha a drága szülőkre tekintünk, akik gyermekeiket pompás ajándékokkal örvendeztetik meg; láthatjuk őket gyermekekben, akik szép, tiszta életükkel, ragaszkodásukkal, segítőkészségükkel szereznek szüleiknek igazi karácsonyi örömet.; testvérekben, hitvesekben, barátokban, akiknek karácsonyi örömet jelent gondoskodásuk, tanácsuk, ölelésük, kézfogásuk, üdvözlétük. Megelevenedik az angyal a hét-köznapok emberének imádságos szavában, meleg simogatásában, szívsebet kötöző, gyógyító, kenyeret szelő mozdulatában, jó szándékú cselekedetében. És Isten „kisugárzásaként” - karácsonykor és valahányszor az evangéliumot halljuk, olvassuk - megjelenik lelki szemeink előtt, megszólaltatva Isten szívünkig érő üzenetét: Üdvözítő született nektek! Üdvözítő, Jézus, akit megváltóként is emlegetünk, s talán ez a találó elnevezés, ha Jézus prófétai tevékenységét nézzük, mert ő azért jött, hogy megváltson, megváltoztasson minket, embereket, nem vérével, halálával, hanem szeretetével, életével. Jött, hogy rabságunkat szabadságra, a hamisságot igazságra, a gyarlóságot erényre, félelmünket nagy örömmre váltsa, a gyűlölködő embert szerető emberré változtassa.

Nem csoda, hogy félték tőle minden idők Heródesei, s igyekeztek elűzni, elnémítani, elpusztítani e nagy örömet hirdető angyalokat. Gondoljunk csak a letűnt rendszerre, amikor az angyalból télapót, a karácsonyfából télifát korcsítottak, s a karácsonyt sűrke munkanappá fokozták le, züllesztették a rendszer pihentagyú politikusai. Hányszor kellett „menekülniük” a jézusi megváltó szeretetet, igazságot, békességet és szabadságot hirdető angyaloknak, mert karácsonykor fegyverropogás, esztelen vérontás, érzéseket fagyasztó rettegés bénította az emberi szíveket. Jusson eszünkbe 1989 karácsonya, a hósi halottak, akik angyalai mertek lenni megváltó eszméknek, a szabadságnak, emberségnek. Vagy 1956 karácsonya, amelyről Márai Sándor így emlékszik Mennyből az angyal menj sietve című versében: „Mondd el, mert ez világ csodája:/ Egy szegény nép karácsonyfája/ a Csendes Éjben égni kezdett - / És sokan vetnek most keresztet./ Földrészek népe nézi, nézi,/ Egyik érti, másik nem érti./ Fejük csóvállják, sok ez, sokaknak./ Imádkoznak vagy iszonyodnak,/ Mert más lóg a fán, nem cukorkák:/ Népek Krisztusa, Magyarország.”

És mégis, a féleleműző-örömhözó angyalt a legkegyetlenebb, legsötétebb zsarnokság idején sem lehetett elűzni, elnémítani, a szeretetet hozó, megváltó Jézus az emberi szívekben újra és újra megszületett. Igaz történetet hozok fel példaként, amely 1953 fagyos karácsonyestéjén játszódott le, egy dobrudzsai munkatáborban. Az egyik barakk foglyai - politikaiak - elhatározták, hogy megünneplik a szent estét. A barakk zord hidegében - már a lábukról lehúzott facipőkkel fűtöttek - nagyon megmelegedett a szívük, amikor egy ládára felkerült az egyik társuk által készített furnírlemez-karácsonyfa. Aztán karácsonyi énekeket énekeltek, megindultan, elérzékenyülve, románul, magyarul. Mindezt a megkettőzött őrség ellenére. Faggyúból vagy cipőkrémből készített gyertyát is gyújtottak, s igazi karácsonyi hangulat jött létre a barakkban, amelyben egy családként, egy közösségként ünnepeltek keresztények és nemkeresztények. De az igazi meglepetést az jelentette, amikor egyik »ezredesnek« nevezett rab, öt csomag cigarettát vett ki bőrdöngyéből, kibontotta a csomagokat, a ládára, a karácsonyfa mellé rakta azokat, s így szólt: Sorra jöjjenek, két darab jut mindenkinek. „Úgy járultunk a fenyőfához - írja a szemtanú - mintha templomban lennénk. Mintha szent szertartás részesei lettünk volna. Az a két cigaretta néhány percre a civil életet, a szabadságot idézte föl bennünk. S hogy ajándékba kaptuk, az szinte hihetetlen volt. Az »ezredes« öt csomag cigarettáért meleg ruhát is vehetett volna, s bizony rá is fért volna, és ő mind elajándékozta, mindenikünket gazdaggá tett azon az estén.” A csendesen szállongó cigarettafüstben észre sem vették, hogy a körútját végző káplár is közéjük jött. Hiába várták, hogy megszólaljon: Mit csinálnak, bandita urak? Egy szót sem szólt. A karácsonyfa láttán bizonyára hazagondolt, s az ének hallatára gyermekkorában hallott kolindákra.... Az »ezredes« odalépett hozzá, s cigarettával kínálta. A káplár elvette a cigarettát, rágyújtott, s kezét nyújtott az »ezredesnek”. „Mindenki úgy nézte őket - fejezi be a szemtanú visszaemlékezését -, mintha mindez álomban történnék. Egy öntudatos kommunista, meg egy gaz banditának nevezett politikai fogoly kezét fognak egy büntetőtáborban...Mintha mind egyformák lennénk, s nem is volna rabtartó és rab ebben a fagyos pusztaságban. Csak ember...Jézus megszületett. Nemcsak kétezer évvel ezelőtt ama betlehemi istállóban. Megszületett néhány többszörös szögcsatornával bekerített, összezárt ember szívében, 1953 karácsonyán, Dobrudzsában, a Félsziget nevű hírhedt munkatáborban.” (Bustya Dezső)

Nemcsak kétezer évvel ezelőtt Betlehemben, vagy 1953-ban Dobrudzsa fagyos éjszakájában, hanem bármikor és bárhol, bármilyen körülmények között is megszülethet Jézus, ha az emberek meghallják a lelkükben felcsendülő angyali szózatot, s a nagy örömmel együtt befogadják őt, Jézust, szívük meleg bölcsőjébe, hogy megváltsa, jóra fordítsa, igazzá és széppé tegye életüket. Akkor lesz igaz karácsonyunk, ha Jézust üdvözítő, megváltó szeretetével mi is befogadjuk, s a nagy örömet az Úr emberarcú, angyalaiként mindenhol és mindenkor hirdetjük jó szóval és szeretetből fakadó tettel, nem félve, hanem boldog bizonyossággal, megingathatatlan hittel vallva: Üdvözítő, Megváltó született nektek, nekünk, Isten dicsőségére, a Föld békességére, az egész világ nagy örömére. Ámen.

MÁTHÉ SÁNDOR

„SZORONG(ATTAT)ÁSAINK...”*

Lk 9,24; Fil 1,25

Kedves Unitárius Testvéreim!

Megtisztelő számomra, hogy a mai napon, Főtanácsi istentiszteletünkön e szószékről szólhatok az egybegyűltekhöz. Gondban voltam, hogy mit is mondhatnék! Beszéljek mindennapi gondjainkról, panaszoljam el újból azt, amit amúgy is mindanyian tudunk? Azt is megtehetném, hogy már unalmassá vált, elkoptatott közhelyekkel tarkított beszédben magyarkodom, s magyarázkodom, hogy ki vagyok, kik vagyunk. Lehet, hogy ezt is várná el tőlem a tisztelt hallgatóság. Előrebocsátom, hogy nem erről fogok beszélni.

Ehelyett, Jézus egyik, talán legtöbbet vitatott, számtalanszor újraelemzett és értelmezett, ellentmondásosnak tűnő felhívása és Pál apostol elhangzott vallomása alapján egészen egyszerű, köznapi dolgokról szeretnék szólni, természetesen nem az ünneprontás szándékával.

„Mert aki meg akarja menteni az életét, elveszti, aki pedig elveszti az életét érterem, megmenti azt”.

Ez lehetetlen! Ez nem igaz! Ilyent még elképzelni sem tudok. Elvesztem az életemet és mégis megmentem azt. Aztán naponként vegyem fel az alázat és gyalázat keresztjét és kövessék valakit, aki nem ígér semmi jót, csak megvetést, gyűlöletet, nyugtalanságot, s fekhelyül „az égbolt sátorát”. Hát ezért menjek én és hagyjam ott eddigi nyugodt, legalábbis annak hitt életemet, biztonságomat? Nem, ezt nem teszem, nem tehetem, hisz családom van, gyermekeim, akiknek élete, jövője rám van bízva.

Ezt érezhették, gondolhatták azok, akik hallották a Jézusi felhívást. Azt hiszem, hogy a tanítványok között is voltak, akik így gondolkoztak, éreztek. Hajlamosak volnánk azt mondani, hogy micsoda gyávaság, micsoda felelőtlenység és határozatlanság jellemzi ezeket az embereket. Miért nem látják-értik már első hallásra, hogy miről is van szó?

Elhamarkodott ítélet, mert Jézus szavaiban valóban ellentmondás rejlik, mindaddig, amíg nem tisztázzuk, nem magyarázzuk meg a fogalmakat.

Nem az első alkalom, hogy ilyen tisztázásra szorulnak fogalmaink, amikor látszólagos ellentmondások zavarják meg ítélőképességünket a mindennapi életben. Különben mi emberek is ilyenek vagyunk: tele látszólagos és valós ellentmondásokkal. Ki ismerhetné ki ezeket az ellentmondásokat?

Felelet helyett hadd kezdjem egy történettel, személyes vallomással. *Olt-hévízi lelkészségem idején volt egy kutyánk, Pufinak hívtuk. Már a nevében is volt valami ellentmondásos: hatalmas testű, farkashoz hasonlító korcs, de a*

* Elhangzott Kolozsváron 1998. július 23-án a Főtanácsi istentiszteleten